

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/175/99

PREFERENCJE PARTYJNE W LISTOPADZIE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Listopadowy sondaż¹ realizowaliśmy w politycznie gorącym okresie. Kontynuowane były protesty różnych grup zawodowych. Swoje niezadowolenie demonstrowali górnicy - w przeznaczonej do likwidacji kopalni „Siersza” część załogi na znak protestu zamurowała się. Jednodniowy, ogólnopolski strajk zapowiedzieli również nauczyciele. Sejm odrzucił w pierwszym czytaniu projekt ustawy dekomunizacyjnej autorstwa AWS. Przesądziły o tym głosy posłów SLD, UW i PSL. Premier dokonał kilku nominacji na stanowiskach rządowych, zamykając tym samym sprawę rekonstrukcji gabinetu.

W mediach najbardziej jednak widoczne były spory i dyskusje związane z wysokością podatków. Wydarzeniom związanym z proponowaną przez rząd reformą podatkową dramatyzmu i tempa dodawał upływający czas, w którym podatki powinny zostać uchwalone przez parlament i zaaprobowane przez prezydenta. Nasz sondaż realizowaliśmy w okresie, kiedy rozgrywały się wydarzenia z tym związane, ostatnim zaś akordem, którego echa mogły dotrzeć jedynie do części respondentów, była propozycja odrzucenia projektu rządowego w komisji, zakończenia dyskusji i ponownego zgłoszenia go na forum parlamentu jako wniosku mniejszości. Ustawa podatkowa została skierowana do Senatu już po terminie badania.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (114), 10-15 listopada ‘99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłej ludności Polski (N=1089).

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w połowie listopada, udział w nich wzięłoby 59% ankietowanych, czyli dokładnie tyle samo, ile w październiku.

**POPARCIE DLA PARTII I UGRUPOWAŃ POLITYCZNYCH WŚRÓD OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ
W POTENCJALNYCH WYBORACH PARLAMENTARNYCH**

Partie i ugrupowania polityczne	'98			'99											
	X	XI	XII	I	II	III	IV ⁽¹⁾	IV ⁽²⁾	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	w procentach														
SLD	29	30	28	27	29	28	28	29	30	31	33	34	33	35	31
AWS	38	28	29	28	22	22	23	23	22	24	20	16	17	17	20
UW	7	12	12	11	15	9	7	8	10	9	7	9	10	10	10
PSL	8	8	9	9	11	9	11	10	8	9	8	11	8	7	9
UP	4	3	6	7	7	5	3	5	4	6	4	5	6	5	4
KPEiR	-	-	-	3	2	3	2	4	2	2	2	2	2	3	3
ROP	2	3	3	2	3	4	3	4	3	3	3	2	2	3	3
ChD III RP	-	-	-	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2	2
KPEiR RP	-	-	-	2	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	2
UPR	-	-	-	-	-	2	1	1	2	1	2	1	2	1	2
ZZR „Samoobrona”	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	1	1	2	1	1
PLD	-	-	-	-	-	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1
Inna partia	4	5	3	3	2	3	1	1	1	1	3	2	2	1	1
Trudno powiedzieć	7	11	9	8	8	11	15	10	12	9	14	13	13	12	12
N	678	657	620	650	635	601	610	605	629	658	629	632	685	659	637

Podobnie jak w ubiegłych miesiącach niekwestionowanym liderem rankingu ugrupowań cieszących się największym poparciem pozostaje SLD. Listopadowe notowania tej partii nie są jednak dla niej tak pomyślne jak miesiąc temu. Obecnie 31% ankietowanych (o 4 punkty procentowe mniej niż w październiku) deklaruje, że w ewentualnych wyborach oddałoby swój głos na SLD. Jest to pierwszy po kilku miesiącach wzrostu liczący się spadek poparcia dla tego ugrupowania. Ostatnie miesiące były bowiem okresem wyjątkowo dobrej passy tej partii i uzyskiwania przez nią rekordowo wysokich notowań. Obecnie poparcie dla Sojuszu jest takie samo jak w czerwcu, a więc na poziomie sprzed wakacyjnego wzrostu popularności.

Na drugim miejscu w naszym rankingu niezmiennie lokuje się AWS. W listopadzie na ugrupowanie to oddałby swój głos co piąty potencjalny uczestnik wyborów (20%). Inaczej niż w przypadku jego politycznego antagonisty, w porównaniu z ubiegłym miesiącem rejestrujemy niewielki wzrost poparcia dla AWS (o 3 punkty procentowe). Po trwającym ostatnie trzy miesiące okresie stabilizacji notowań tego ugrupowania na wyjątkowo niskim poziomie, listopad przyniósł swego rodzaju „odbicie od dna”. Tym samym drugocąca w październiku (ponaddwukrotna) przewaga SLD nad jego głównym rywalem wyraźnie się zmniejszyła, choć nadal pozostaje znaczna. Zmianę notowań obu głównych ugrupowań naszej sceny politycznej należy wiązać, jak się wydaje, przede wszystkim z przebiegiem parlamentarnej batalii o podatki. Można sądzić, że styl walki o niedopuszczenie do uchwalenia nowych stawek podatkowych zastosowany przez polityków reprezentujących SLD raczej nie przysporzył tej partii zwolenników, wręcz przeciwnie - mógł przypomnieć potencjalnym wyborcom mniej stonowane oblicze tego ugrupowania. Z drugiej strony zaostrenie sporu o podatki i jego wyraźna polityzacja mogły wpłynąć na motywowaną „politycznie” mobilizację zwolenników AWS, nawet tych niezadowolonych z polityki prowadzonej przez koalicję rządową czy krytycznie oceniających poszczególne jej elementy, co w sumie mogło przyczynić się do niewielkiej poprawy notowań tego ugrupowania.

Ostatnie tygodnie nie przyniosły istotnych zmian w poziomie poparcia dla pozostałych partii, w tym drugiego z partnerów tworzących koalicję rządową. Notowania Unii Wolności pozostają stabilne - podobnie jak we wrześniu i październiku za ugrupowaniem tym opowiada się co dziesiąty potencjalny wyborca. Nieznacznie mniejszym poparciem niż partia Leszka Balcerowicza cieszy się PSL. Na ugrupowanie to głosowałoby obecnie 9% respondentów wybierających się do urn, a więc minimalnie więcej (o 2 punkty procentowe) niż przed miesiącem.

Sądząc z listopadowych deklaracji ankietowanych, pozostałe ugrupowania nie miałyby raczej szans na wejście do parlamentu. Na granicy progu wyborczego kształtuje się poparcie dla UP (4%). Mniejsze odsetki respondentów deklarują chęć głosowania na ROP i KPEiR (po 3%). Na jeszcze mniej głosów mogłyby liczyć ChD III RP, UPR i KPEiR RP (po 2%), całkiem nieznaczne poparcie zyskałyby PLD i ZZR „Samoobrona” (po 1%).

Na koniec warto jeszcze przypomnieć, że - w odróżnieniu od pozostałych firm badawczych zajmujących się analizą preferencji wyborczych Polaków - w naszym zestawieniu poza zwolennikami poszczególnych ugrupowań uwzględniamy także odsetek osób zapowiadających swój udział w wyborach, ale jeszcze niezdecydowanych na kogo oddać swój głos. Obecnie więcej niż co ósmy potencjalny uczestnik wyborów nie wie, któremu z ugrupowań powierzyłby swój mandat wyborczy.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA